WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)
z dnia 15 grudnia 2005 r. *

W sprawach połączonych C-232/04 i C-233/04

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Arbeitsgericht Düsseldorf (Niemcy) postanowieniami z dnia 5 maja 2004 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 3 czerwca 2004 r., w postępowaniu:

Nurten Güney-Görres (C-232/04),

Gul Demir (C-233/04)

przeciwko

Securicor Aviation (Germany) Ltd,

Kötter Aviation Security GmbH & Co. KG,

* Język postępowania: niemiecki.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J.P. Puissochet, S. von Bahr, A. Borg Barthet (sprawozdawca) i U. Lõhmus, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,
sekretarz: K. Sztranc, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 kwietnia 2005 r.

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Kötter Aviation Security GmbH & Co. KG przez F. Kasper, T. Wegmann oraz L. Kolks, Rechtsanwälte,

— w imieniu Securicor Aviation (Germany) Ltd przez C. Berger, Rechtsanwalt,

— w imieniu Republiki Federalnej Niemiec przez C.D. Quassowskiego, A. Tiemann, jak również przez M. Lummę oraz U. Forsthoffa, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez G. Rozeta, H. Kreppela oraz F. Erlbachera, działających w charakterze pełnomocników,

po wysłuchaniu opinii rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 1 dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz.U. L 82, str. 16).

2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów pomiędzy N. Güney-Görres oraz G. Demir'a Kötter Aviation Security GmbH & Co. KG (zwaną dalej „Kötter"), spółką, która na podstawie umowy zobowiązana była do kontrolowania pasażerów i bagażu na lotnisku Düsseldorf, oraz ich wcześniejszym pracodawcą Securicor Aviation (Germany) Ltd (zwanym dalej „Securicor"), spółką zobowiązaną wcześniej do świadczenia tych samych usług na podstawie rozwiązanej już umowy. Pracownice te wniosły do Arbeitsgericht Düsseldorf (sąd pracy) pozew przeciwko Kötter o ustalenie istnienia stosunku pracy pomiędzy nimi a Kötter o treści takiej samej jak stosunek pracy z Securicorem, kontynuowanego w oparciu o § 613 a niemieckiego kodeksu cywilnego (Bürgerliches Gesetzbuch, zwanego dalej „BGB"), który dokonał transpozycji do prawa niemieckiego dyrektywy 2001/23.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Dyrektywa 2001/23 konsoliduje dyrektywę Rady 77/187/EWG w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz.U. L 61, str. 26), zmienioną dyrektywą Rady 98/50/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. (Dz.U. L 201, str. 88).

4 Zakres dyrektywy 2001/23 określony jest w jej art. 1, który stanowi:

„1. a) Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do każdego przypadku przejęcia przedsiębiorstwa, zakładu lub części przedsiębiorstwa [lub] zakładu przez innego pracodawcę w wyniku prawnego przeniesienia własności [rozporządzenia w drodze umowy] lub łączenia.

b) Zgodnie z lit. a) i dalszymi postanowieniami niniejszego artykułu, przejęcie w rozumieniu niniejszej dyrektywy następuje wtedy, kiedy przejmowana jest jednostka gospodarcza, który zachowuje swoją tożsamość, oznaczającą zorganizowane połączenie zasobów, którego celem jest prowadzenie działalności gospodarczej, bez względu na to, czy jest to działalność podstawowa, czy pomocnicza.

[...]".

5 Brzmienie art. 1 dyrektywy 2001/23 jest identyczne z brzmieniem art. 1 dyrektywy 77/187, zmienionej dyrektywą 98/50, której motyw czwarty jest następujący:

„[...] względy pewności prawnej i przejrzystości wymagają wyjaśnienia pojęcia prawnego przejęcia w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, [...] wyjaśnienie to nie zmienia zakresu stosowania dyrektywy 77/187/EWG, interpretowanej przez Trybunał Sprawiedliwości" [tłumaczenie nieoficjalne].

6 Artykuły 3 i 4 dyrektywy 2001/23 zawierają następujące postanowienia:

„Artykuł 3

1. Prawa i obowiązki zbywającego wynikające z umowy o pracę lub stosunku pracy istniejącego w momencie przejęcia przechodzą, w wyniku tego przejęcia, na przejmującego.

[...]

Artykuł 4

1. Przejęcie przedsiębiorstwa, zakładu lub części przedsiębiorstwa lub zakładu nie stanowi samo w sobie podstawy do zwolnienia, czy to przez zbywającego, czy przejmującego. Postanowienie to nie stoi na przeszkodzie zwolnieniom z powodów

ekonomicznych, technicznych lub organizacyjnych, powodujących zmiany w stanie zatrudnienia.

[...]".

Prawo krajowe

7 Zmiana po stronie pracodawcy wynikająca z przejęcia zakładu i związany z nią zakaz zwolnień uregulowane są w § 613 a BGB, zatytułowanym „Prawa i obowiązki w razie przejęcia zakładu". Przepis ten brzmi następująco:

„1) W razie przejęcia zakładu lub jego części w drodze czynności prawnej przez innego właściciela wstępuje on w prawa i obowiązki wynikające z umów o pracę istniejących w chwili przejęcia. Jeżeli te prawa i obowiązki są uregulowane w drodze postanowień układu zbiorowego lub zakładowego układu zbiorowego, stają się one częścią stosunku pracy między nowym właścicielem a pracownikiem i nie mogą być zmieniane na niekorzyść tego ostatniego przed upływem roku od dnia przejęcia. Zdania drugiego nie stosuje się w sytuacji gdy prawa i obowiązki nowego właściciela są uregulowane w drodze postanowień innego układu zbiorowego lub zakładowego układu zbiorowego. Przed upływem terminu, o którym mowa w zdaniu drugim, te prawa i obowiązki mogą zostać zmienione, jeżeli układu zbiorowego lub zakładowego układu zbiorowego już się nie stosuje lub w braku dwustronnego zobowiązania do przestrzegania innego układu zbiorowego, którego stosowanie jest uzgodnione między nowym właścicielem a pracownikiem.

2) Dotychczasowy i nowy pracodawca odpowiadają solidarnie za zobowiązania, o których mowa w ust. 1, o ile powstały one przed dniem przejęcia i stają się wymagalne najpóźniej w ciągu jednego roku po tym dniu. Jeżeli jednak stają się one wymagalne po dniu przejęcia, dotychczasowy pracodawca odpowiada jedynie w zakresie odpowiadającym okresowi, który upłynął do dnia przejęcia.

3) Ustęp 2 nie ma zastosowania w razie rozwiązania wskutek przekształcenia osoby prawnej lub spółki osobowej prawa handlowego.

4) Rozwiązanie za wypowiedzeniem umowy o pracę pracownika przez dotychczasowego pracodawcę lub przez nowego właściciela z powodu przejścia zakładu lub części zakładu jest bezskuteczne. Zakończenie stosunku pracy z innych przyczyn jest dopuszczalne.

5) Dotychczasowy pracodawca lub nowy właściciel zobowiązany jest przed przejęciem powiadomić pracowników, których dotyczy przejęcie, na piśmie o:

1. ustalonym lub proponowanym terminie przejęcia,

2. przyczynie przejęcia,

3. konsekwencjach prawnych, ekonomicznych i socjalnych przejęcia dla pracowników,

4. planowanych środkach podejmowanych w stosunku do pracowników.

6) Pracownik może się sprzeciwić na piśmie zmianie po stronie pracodawcy w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania informacji, o których mowa w ust. 5. Sprzeciw może być wyrażony wobec dotychczasowego pracodawcy lub wobec nowego właściciela".

Okoliczności faktyczne

8 N. Güney-Görres oraz G. Demir zatrudnione były przez Securicor na czas nieokreślony w charakterze pracowników ochrony odpowiedzialnych za kontrolę pasażerów i ich bagaży na terenie lotniska Düsseldorf.

9 Zgodnie z postanowieniami umowy zawartej dniu 5 kwietnia 2000 r. z niemieckimi władzami państwowymi, reprezentowanymi przez Bundesministerium des Inneren (federalne ministerstwo spraw wewnętrznych, zwane dalej „BMI"), Aviation Defence International Germany Ltd zobowiązane było do kontroli pasażerów i ich bagaży na terenie lotniska Düsseldorf zgodnie z postanowieniami § 29 c ust. 1 zdanie trzecie ustawy o ruchu lotniczym (Luftverkehrsgesetz), w wersji z dnia 27 marca 1999 r. (BGBl. 1999 I, str. 550). Securicor przejął realizację tej umowy, która wygasała w dniu 31 grudnia 2003 r.

10 Zgodnie z postanowieniami tej umowy niemieckie władze państwowe oddały do dyspozycji Securicoru urządzenia bezpieczeństwa lotniczego niezbędne do przeprowadzania kontroli pasażerów, obejmujące między innymi bramki wykrywające, przenośnik wyposażony w automatyczny system kontroli promieniami Roentgena (urządzenie do kontroli bagażu i urządzenia prześwietlające), ręczne wykrywacze metalu, a także wykrywacze materiałów wybuchowych.

11 Securicor zatrudniał 306 pracowników, z których 295 zatrudnionych było wyłącznie przy kontroli pasażerów. Pracownicy zatrudnieni przy tej kontroli odbyli przynajmniej czterotygodniowe specjalne szkolenie, musieli także przejść egzamin młodszego agenta ochrony lotniczej i uzyskać upoważnienie od władz publicznych na dokonywanie kontroli. Pracownicy ci przy wykonywaniu działań kontrolnych w stosunku do pasażerów podlegali właściwym służbom Bundesgrenzschutz (federalna służba ochrony granic).

12 Pismem z dnia 5 czerwca 2003 r. BMI powiadomił Securicor, że stosunki zobowiązaniowe wynikające z udzielonego zamówienia na kontrolę pasażerów na terenie lotniska Düsseldorf nie zostaną przedłużone po dniu 31 grudnia tegoż roku. W dniu 16 września 2003 r. BMI poinformowało Securicor o udzieleniu tego zamówienia Kötter.

13 Odpowiadając na wniosek Securicoru, zarząd Kötter złożył deklarację, że nie jest zainteresowany przejęciem zakładu. Ponadto pismem z dnia 17 listopada 2003 r. Kötter powiadomiła Securicor, że zamierza przejąć jego pracowników w bardzo ograniczonym zakresie.

14 Pismami z dnia 26 listopada 2003 r. Securicor rozwiązał za wypowiedzeniem ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2003 r. umowy o pracę wiążące go odpowiednio z N. Güney-Görres oraz G. Demir. Rozwiązał także umowy z wszystkimi innymi pracownikami zatrudnionymi przy zamówieniu udzielonym przez niemieckie władze państwowe.

15 W dniu 31 grudnia 2003 r. Securicor zaprzestał sprawowania na terenie lotniska Düsseldorf kontroli powierzonej mu przez niemieckie władze państwowe.

16 Począwszy od dnia 1 stycznia 2004 r. Kötter — w oparciu o umowę zawartą z niemieckimi władzami państwowymi — zapewniała kontrolę pasażerów korzystających z tego lotniska oraz ich bagaży. Przedmiot umowy był w głównych zarysach identyczny z przedmiotem zamówienia udzielonego Securicorowi. Kötter wykorzystywała również należące do niemieckich władz państwowych urządzenia bezpieczeństwa lotniczego.

17 Kötter przejęła w tym samym dniu 167 pracowników zatrudnionych wcześniej przez Securicor, wśród nich nie było jednak N. Güney-Görres oraz G. Demir. Pracownicy przejęci przez Kötter i zatrudnieni do kontroli pasażerów zostali również poddani nadzorowi właściwych służb Bundesgrenzschutz.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

18 Postępowania przed sądem krajowym dotyczą kwestii, czy rozwiązanie za wypowiedzeniem przez Securicor na dzień 31 grudnia 2003 r. umów o pracę, o których mowa, zakończyło stosunki pracy między powódkami przed sądem krajowym a Securicorem lub między nimi a Kötter, czy też, przeciwnie, z uwagi na to, że to rozwiązanie za wypowiedzeniem wchodziło w ramy przejęcia zakładu, drugą stroną stosunków pracy w związku z przejęciem zakładu w rozumieniu art. 1 dyrektywy 2001/23 stała się Kötter.

19 Według Arbeitsgericht Düsseldorf wynik sporu zależy od wykładni pojęcia „przejęcie zakładu" w rozumieniu art. 1 dyrektywy 2001/23.

20 Sąd krajowy wskazuje, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału fakt przejęcia składników przedsiębiorstwa przez podmiot, któremu udzielono zamówienia, stanowi jedną z okoliczności charakteryzujących przejęcie zakładu. Sąd ten

zastanawia się, czy prawo wspólnotowe pozwala uzależnić istnienie przejęcia składników przedsiębiorstwa od ich samodzielnego gospodarczego wykorzystania, które to kryterium wprowadzone zostało przez orzecznictwo Bundesarbeitsgericht (federalnego sądu pracy).

21 Arbeitsgericht Düsseldorf stoi na stanowisku, że dla rozwiązania sporu przed sądem krajowym rozstrzygające będzie to, czy dokonane zostało przejęcie przez Kötter od Securicoru urządzeń bezpieczeństwa lotniczego stanowiących składniki przedsiębiorstwa, w szczególności bramek, przenośników wyposażonych w automatyczny system kontroli promieniami Roentgena (urządzeń do kontroli bagażu) oraz ręcznych wykrywaczy metalu, a także wykrywaczy materiałów wybuchowych.

22 Sąd krajowy jest zdania, że urządzenia te nie są przedmiotem samodzielnego gospodarczego wykorzystania w takim zakresie, w jakim ich konserwacja spoczywała na dających zlecenie niemieckich władzach państwowych, które zobowiązane były do pokrywania związanych z tym kosztów. Wykonawcy ci nie mieli skądinąd nawet możliwości wykorzystania tych urządzeń na własny rachunek. Nie mogli osiągać z tego ani żadnych dodatkowych korzyści gospodarczych, ani wpływać na charakter i rozmiar wykorzystania tych urządzeń. Ponadto specyfikacja udzielonego zamówienia publicznego przewidywała obowiązek używania tych właśnie urządzeń.

23 W tych okolicznościach Arbeitsgericht Düsseldorf postanowił zawiesić postępowanie i postawić Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy przy ocenie istnienia przejęcia zakładu na podstawie art. 1 dyrektywy 2001/23/WE w przypadku udzielenia nowego zamówienia i przy dokonaniu całościowej oceny przesłanką dla stwierdzenia, że składniki przedsiębiorstwa

przeszły z pierwotnego wykonawcy na nowego wykonawcę jest — niezależnie od kwestii stosunków własnościowych — wymóg, by dokonano przekazania tych składników temu ostatniemu do samodzielnego gospodarczego wykorzystania? Czy dla stwierdzenia przejęcia składników przedsiębiorstwa jest wobec tego konieczne, aby wykonawcy dano prawo do rozstrzygania o sposobie użytkowania tych składników zgodnie z jego własnym interesem gospodarczym? Czy wobec tego należy dokonać rozróżnienia pomiędzy sytuacją, w której składniki przedsiębiorstwa dającego zlecenie stanowią »przedmiot« świadczenia wykonawcy, a sytuacją, w której stanowią one »narzędzie« świadczenia wykonawcy?

2) W przypadku udzielenia twierdzącej odpowiedzi Trybunału na pierwsze pytanie:

a) Czy wykluczone jest stwierdzenie oddania składników przedsiębiorstwa do samodzielnego gospodarczego wykorzystania, w sytuacji gdy są one przez zleceniodawcę tylko oddane do użytku wykonawcy, a bieżąca konserwacja, włącznie ze związanymi z tym kosztami obciążają zleceniodawcę?

b) Czy ma miejsce samodzielne gospodarczo wykorzystanie w sytuacji, gdy przy przeprowadzaniu kontroli pasażerów na lotniskach wykonawca korzysta z udostępnionych mu przez zleceniodawcę wykrywaczy metali w postaci bramek, jak również ręcznych wykrywaczy metali i urządzeń prześwietlających?".

24 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 9 lipca 2004 r. sprawy C-232/04 i C-233/04 zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej oraz wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

25 W swym pierwszym pytaniu sąd krajowy pyta, czy w kontekście oceny istnienia przejęcia zakładu przy zastosowaniu art. 1 dyrektywy 2001/23 stwierdzenie faktu przejęcia składników przedsiębiorstwa od realizującego zamówienie pierwotnego wykonawcy przez nowego wykonawcę uzależnione jest od spełnienia warunku przekazania tych składników temu ostatniemu do samodzielnego gospodarczego wykorzystania. Drugie pytanie, które sąd ten zadaje w razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pierwsze pytanie, wymaga od Trybunału nakreślenia granic pojęcia samodzielnego gospodarczego wykorzystania.

26 Securicor podnosi, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału kryterium przejęcia zasadniczych majątkowych składników przedsiębiorstwa jest spełnione w sytuacji, gdy nowy użytkownik ich używa. Okoliczność, że ma on swobodę dysponowania nimi lub też używa ich zgodnie z instrukcjami zleceniodawcy, nie ma znaczenia. Dlatego Securicor podnosi, że kryterium samodzielnego gospodarczego wykorzystania nie może zostać utrzymane.

27 Rząd niemiecki oraz Kötter podnoszą, że kryterium decydującym o istnieniu przejęcia składników przedsiębiorstwa od pierwotnego wykonawcy przez nowego wykonawcę jest okoliczność, że składniki te zostały przekazane temu ostatniemu do samodzielnego gospodarczego wykorzystania. Twierdzą, że kryterium to jest zgodne z orzecznictwem Trybunału. Według rządu pojęcie to należy rozumieć w ten sposób, że nowy wykonawca ma swobodę w wykorzystaniu składników przedsiębiorstwa oraz w kalkulacji kosztów własnych dla uzyskania dodatkowej korzyści gospodarczej. Jeżeli zaś chodzi o kwestię, czy składniki przedsiębiorstwa oddane przez wykonawcę stanowią „przedmiot", czy „narzędzie" świadczenia wykonawcy, rząd niemiecki stoi na stanowisku, że nie jest tu możliwe dokonanie jasnego rozróżnienia.

28 Komisja Wspólnot Europejskich uważa, że na pierwsze pytanie należy odpowiedzieć negatywnie. Uważa ona, że kwestia interpretacji pojęcia „przejęcia składników przedsiębiorstwa" nie może być rozpatrywana w oderwaniu od innych kryteriów, które należy przeanalizować przy badaniu, czy miało miejsce przejęcie przedsiębiorstwa lub zakładu. Jeżeli chodzi o kryterium przejęcia majątkowych składników przedsiębiorstwa, Komisja stwierdza, że poza sporem jest, iż pracownicy zatrudnieni przez Kötter używali począwszy od dnia 1 stycznia 2004 r., tak jak pracownicy Securicoru, majątkowych składników przedsiębiorstwa, takich jak bramki, urządzenia do kontroli bagażu, ręczne wykrywacze metalu i wykrywacze materiałów wybuchowych. Przypomina orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym nie ma znaczenia to, czy składniki te są własnością wykonawcy, czy też nie są. Komisja ocenia, że orzecznictwo Bundesarbeitsgericht — które ogranicza możliwość zaliczenia składników przedsiębiorstwa do zakładu wykonawcy w taki sposób, że możliwe to jest tylko pod warunkiem, że „składniki przedsiębiorstwa są oddane do dyspozycji tego, kto ma prawo samodzielnego gospodarczego ich wykorzystania" — jest niezgodne z dyrektywą.

Ocena Trybunału

29 W rozumieniu art. 1 ust. 1. lit. a) dyrektywy 2001//23 ta „dyrektywa ma zastosowanie do każdego przypadku przejęcia przedsiębiorstwa, zakładu lub części przedsiębiorstwa [lub] zakładu przez innego pracodawcę w wyniku prawnego przeniesienia własności [rozporządzenia w drodze umowy] lub łączenia".

30 W rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy „przejęcie w rozumieniu niniejszej dyrektywy następuje wtedy, kiedy przejmowana jest jednostka gospodarcza, która zachowuje swoją tożsamość, oznaczającą zorganizowane połączenie zasobów, którego celem jest prowadzenie działalności gospodarczej, bez względu na to, czy jest to działalność podstawowa czy pomocnicza". Zgodnie z motywem czwartym dyrektywy 98/50 to uściślenie zostało wprowadzone dla sprecyzowania pojęcia przejęcia w świetle orzecznictwa Trybunału.

31 Według tego orzecznictwa dyrektywa 2001/23 zapewnia ciągłość stosunków pracy istniejących w obrębie jednostki gospodarczej niezależnie od zmiany własności. Decydującym kryterium dla ustalenia, czy miało miejsce przejęcie w rozumieniu tej dyrektywy, jest zatem ustalenie, czy ta jednostka zachowuje swą tożsamość, co w szczególności wynika z faktycznej kontynuacji funkcjonowania albo jego wznowienia (zob. w szczególności wyroki z dnia 18 marca 1986 r. w sprawie 24/85 Spijkers, Rec. str. 1119, pkt 11 i 12, z dnia 11 marca 1997 r. w sprawie C-13/95 Süzen, Rec. str. I-1259, pkt 10, oraz z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie C-340/01 Abler i in., Rec. str. I-14023, pkt 29).

32 Aby możliwe było zastosowanie dyrektywy 2001/23, przejęcie powinno jednak obejmować jednostkę gospodarczą zorganizowaną w sposób stały, której działalność nie ogranicza się do wykonania określonego zadania (zob. w szczególności wyrok z dnia 19 września 1995 r. w sprawie C-48/94 Rygaard, Rec. str. I-2745, pkt 20). Pojęcie jednostki odsyła zatem do zorganizowanej zbiorowości osób i składników pozwalających na prowadzenie działalności gospodarczej, która realizuje określony cel (zob. w szczególności wyrok w ww. sprawie Süzen, pkt 13, oraz w ww. sprawie Abler i in., pkt 30).

33 Dla stwierdzenia, czy przesłanki przejęcia jednostki gospodarczej zorganizowanej w sposób stały zostały spełnione, należy wziąć pod rozwagę wszystkie okoliczności faktyczne, które charakteryzują dane zachowanie, do których zalicza się w szczególności rodzaj przedsiębiorstwa lub zakładu, o który chodzi, przejęcie lub brak przejęcia składników majątkowych takich jak budynki i ruchomości, wartość składników niematerialnych w chwili przejęcia, przejęcie lub brak przejęcia większości pracowników przez nowego pracodawcę, przejęcie lub brak przejęcia klientów, a także stopień podobieństwa działalności prowadzonej przed i po przejęciu oraz czas ewentualnego zawieszenia tej działalności (zob. w szczególności wyrok z dnia 19 maja 1992 r. w sprawie C-29/91 Redmond Stichting, Rec. str. I-3189, pkt 24, a także wyroki w ww. sprawach Spijkers, pkt 13, Süzen, pkt 14, oraz Abler i in. pkt 33).

34 Okoliczności te stanowią jednakże tylko pojedyncze elementy oceny, która musi być dokonana całościowo i stąd nie mogą być one oceniane osobno (zob. wyroki w ww. sprawach Spijkers, pkt 13, Süzen, pkt 14, oraz Abler i in. pkt 34).

35 Sąd krajowy w swej analizie okoliczności faktycznych charakteryzujących zachowanie, którego dotyczy spór, powinien uwzględnić rodzaj przedsiębiorstwa czy zakładu, o który chodzi. Wynika stąd, że waga poszczególnych kryteriów charakteryzujących fakt przejęcia w rozumieniu dyrektywy 2001/23 różnić się musi w zależności od prowadzonej działalności, tj. metod produkcji lub eksploatacji, które wykorzystywane są w danym przedsiębiorstwie, zakładzie lub w części zakładu (zob. wyrok w ww. sprawie Süzen, pkt 18, wyrok z dnia 10 grudnia 1998 r. w sprawach połączonych C-173/96 i C-247/96 Hidalgo i in., Rec. str. I-8237, pkt 31, oraz wyrok w ww. sprawie Ablem i in., pkt 35).

36 Pytania postawione przez Arbeitsgericht Düsseldorf mają na celu określenie przesłanek, po spełnieniu których można stwierdzić, że zrealizowany został jeden z branych pod uwagę elementów, w tym przypadku element dotyczący przejścia składników przedsiębiorstwa. Sąd krajowy pyta, czy ustalenie istnienia przejścia składników przedsiębiorstwa uzależnione jest od spełnienia warunku, zgodnie z którym składniki te zbyte zostają w celu samodzielnego gospodarczego wykorzystania.

37 W tym względzie przypomnieć należy, że z samego sformułowania art. 1 dyrektywy 2001/23 wynika, że jej zakres stosowania obejmuje wszystkie przypadki zmiany, w ramach stosunków zobowiązaniowych, osoby fizycznej lub prawnej odpowiedzialnej za prowadzenie przedsiębiorstwa lub zakładu, która z tego tytułu przejmuje obowiązki pracodawcy w stosunku do pracowników przedsiębiorstwa lub zakładu, a nie ma znaczenia to, czy przeniesiona została własność składników majątkowych (wyrok w ww. sprawie Abler i in., pkt 41 i powołane tam orzecznictwo).

38 W pkt 42 wyroku w ww. sprawie Abler i in. Trybunał uznał, że okoliczność, iż składniki majątkowe przejęte przez nowego przedsiębiorcę nie należały do jego poprzednika, lecz oddane zostały przez zleceniodawcę do swobodnego dysponowania, nie może wykluczać istnienia przejęcia przedsiębiorstwa lub zakładu w rozumieniu dyrektywy 77/187.

39 W tym względzie nie wydaje się, by kontynuowanie samodzielnego gospodarczego wykorzystania składników przedsiębiorstwa przejętych przez wykonawcę było elementem decydującym przy ocenie, czy miało miejsce przejęcie składników przedsiębiorstwa.

40 Kryterium takie nie wynika ani z brzmienia dyrektywy 2001/23, ani z jej celów, które polegają na zapewnieniu ochrony pracowników w razie zmiany przedsiębiorstwa lub zakładu oraz na wprowadzaniu rynku wewnętrznego.

41 A zatem okoliczność, że składniki majątkowe zostają przejęte przez nowego wykonawcę, ale nie zostają jednocześnie mu przekazane do samodzielnego gospodarczego wykorzystania, nie może prowadzić ani do wykluczenia istnienia przejęcia składników przedsiębiorstwa, ani do wykluczenia wystąpienia przejęcia przedsiębiorstwa w rozumieniu dyrektywy 2001/23.

42 Zatem na pierwsze pytanie postawione przez sąd krajowy trzeba odpowiedzieć, że art. 1 dyrektywy 2001/23 należy interpretować w taki sposób, iż — przy stosowaniu tego przepisu do oceny istnienia przejęcia przedsiębiorstwa lub zakładu w sytuacji ponownego udzielenia zamówienia oraz w ramach całościowej oceny — stwierdzenie, że przejęcie składników przedsiębiorstwa nastąpiło w celu samodzielnego gospodarczego wykorzystania, nie stanowi warunku koniecznego dla stwierdzenia, że nowy wykonawca przejął te składniki od wykonawcy pierwotnego.

43 Z uwagi na to, że odpowiedź Trybunału na pierwsze pytanie jest negatywna, udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie jest zbędne.

44 Do sądu krajowego należy ustalenie, w świetle powyższego oraz w ramach całościowej oceny, czy w sprawie rozpoznawanej przed sądem krajowym dokonano przejęcia przedsiębiorstwa lub zakładu. W tym względzie należy przypomnieć, że przejęcie składników przedsiębiorstwa stanowi tylko częściowy aspekt całościowej oceny, której dokonać musi sąd krajowy badając istnienie przejęcia przedsiębiorstwa lub zakładu w rozumieniu art. 1 dyrektywy 2001/23.

W przedmiocie kosztów

45 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów należy interpretować w taki sposób, że przy stosowaniu tego przepisu do oceny istnienia przejęcia przedsiębiorstwa lub zakładu w sytuacji ponownego udzielenia zamówienia oraz w ramach całościowej oceny, stwierdzenie, że przejęcie składników przedsiębiorstwa nastąpiło w celu samodzielnego gospodarczego wykorzystania, nie stanowi warunku koniecznego dla stwierdzenia, że nowy wykonawca przejął te składniki od wykonawcy pierwotnego.

Podpisy